INFORMATOR
o egzaminie maturalnym z języka łacińskiego i kultury antycznej

od roku szkolnego 2022/2023

Centralna Komisja
Egzaminacyjna Warszawa 2021

Zespół redakcyjny:
prof. dr hab. Agnieszka Dziuba (KUL)
prof. ucz. dr hab. Jakub Pigoń (UWr)
dr Janusz Ryba (UJ)
Włodzimierz K. Kowalczyk (CKE)
Dagmara Rusinek-Smaga (CKE)
dr Wioletta Kozak (CKE)
dr Marcin Smolik (CKE)

Recenzenci:
prof. ucz. dr hab. Rafał Rosół (UAM)
dr hab. Aleksandra Klęczar (UJ)
dr hab. Rafał Toczko (UMK)
dr Tomasz Karpowicz

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku
ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie
ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 99
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 473 71 20
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi
ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie
pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu
ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1. Opis egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej …… **5**
Wstęp ……..……..…. **5**
Zadania na egzaminie …… **6**
Opis arkusza egzaminacyjnego ……..……..…. **6**
Zasady oceniania ……..…….. **7**

2. Przykładowe zadania z rozwiązaniami ……..…… **8**
Tłumaczenie tekstu i pytania do tłumaczonego tekstu ……..…..…… **8**
Test kulturowo-gramatyczny ……..…… **21**
Zadania interpretacyjne …… **40**

3. Informacja o egzaminie maturalnym z języka łacińskiego i kultury antycznej dla absolwentów niesłyszących **49**

Uchwała Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o informatorach maturalnych od 2023 roku **63**

1. Opis egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej

WSTĘP

Język łaciński i kultura antyczna jest jednym z dodatkowych przedmiotów egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym.

Egzamin maturalny z języka łacińskiego i kultury antycznej sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły ponadpodstawowej[1].

Informator prezentuje przykładowe zadania egzaminacyjne wraz z rozwiązaniami oraz wskazuje odniesienie zadań do wymagań podstawy programowej. Zadania w *Informatorze* nie wyczerpują wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Nie ilustrują również wszystkich wymagań z zakresu języka łacińskiego i kultury antycznej określonych w podstawie programowej. Dlatego *Informator* nie może być jedyną ani nawet główną wskazówką do planowania procesu kształcenia w szkole. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić właściwe przygotowanie do egzaminu maturalnego.

Przed przystąpieniem do dalszej lektury *Informatora* warto zapoznać się z ogólnymi zasadami obowiązującymi na egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2022/2023. Są one określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 482) oraz – w skróconej formie – w części ogólnej *Informatora o egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2022/2023*, dostępnej na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (https://cke.gov.pl/) i na stronach internetowych okręgowych komisji egzaminacyjnych.

[1] Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r. poz. 467, z późn. zm.).

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdą się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których zdający wybiera odpowiedź spośród podanych. Wśród zadań zamkniętych znajdą się m.in. zadania wyboru wielokrotnego, zadania typu prawda-fałsz oraz zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których zdający samodzielnie formułuje odpowiedź. Wśród zadań otwartych znajdą się:
- zadanie polegające na tłumaczeniu tekstu łacińskiego
- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające napisania krótkiego tekstu.

W zadaniach egzaminacyjnych nacisk zostanie położony na sprawdzenie wiedzy i umiejętności w zakresie kompetencji językowych (w tym przede wszystkim odbiór, rozumienie i tłumaczenie tekstu łacińskiego, rozpoznawanie i tworzenie form gramatycznych i struktur składniowych, transformacje gramatyczne) oraz wiedzy i umiejętności w zakresie kompetencji interkulturowych (w tym znajomość, rozumienie i interpretacja faktów, zjawisk i tekstów kultury odnoszących się do antyku).

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin maturalny z języka łacińskiego i kultury antycznej trwa 180 minut[2].

W arkuszu egzaminacyjnym znajdzie się od 12 do 18 zadań. Łączna liczba punktów, jakie można uzyskać za prawidłowe rozwiązanie wszystkich zadań, jest równa 50.

Arkusz egzaminacyjny będzie się składał z trzech części:
I. Tekstu do tłumaczenia i zadań do tego tekstu.
II. Testu kulturowo-gramatycznego.
III. Zadań interpretacyjnych.

Tekst do tłumaczenia mieści się w przedziale od 90 do 120 wyrazów i oparty jest na kanonie podanym w podstawie programowej przedmiotu język łaciński i kultura antyczna dla szkoły ponadpodstawowej, zakres rozszerzony.

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań we wszystkich częściach arkusza przedstawiono w tabeli zamieszczonej na następnej stronie.

[2] Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, oraz w przypadku cudzoziemców. Szczegóły są określane w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Edukacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego* w danym roku szkolnym.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
Tłumaczenie tekstu	1	25	50%
Zadania do tłumaczonego tekstu	3–5	5	10%
Test kulturowo–gramatyczny	6–10	10	20%
Zadania interpretacyjne	2	10	20%
Razem	12–18	50	100%

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte, zadania otwarte z luką

Zadanie zamknięte są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.
1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi, będzie można otrzymać od 0 do 5 punktów. Zasady oceniania będą opracowywane do każdego zadania odrębnie. Za każde poprawne rozwiązanie, inne niż opisane w zasadach oceniania, można przyznać maksymalną liczbę punktów, o ile rozwiązanie jest merytorycznie poprawne, zgodne z poleceniem i warunkami zadania.

Zadanie otwarte – tłumaczenie tekstu łacińskiego

Za przetłumaczenie tekstu łacińskiego zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie 25 punktów. Zasady oceniania będą opracowywane do każdego zadania odrębnie.

2. Przykładowe zadania z rozwiązaniami

W *Informatorze* dla każdego zadania podano:

- liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (po numerze zadania)
- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania rozwiązań zadań
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązania każdego zadania otwartego.

TŁUMACZENIE TEKSTU I PYTANIA DO TŁUMACZONEGO TEKSTU

Zestaw nr 1.

Zadanie 1. (0–25)

Przetłumacz tekst na język polski.

Kadmos przybywa do Beocji

Europam, Agenoris filiam, Iuppiter in taurum conversus Sidone Cretam transportavit et ex ea procreavit Minoem, Sarpedonem, Rhadamanthum. Agenor suos filios misit, ut sororem reducerent aut ipsi in suum conspectum non redirent. Phoenix in Africam est profectus ibique remansit. Cilix suo nomine Ciliciae nomen indidit. Cadmus cum erraret, Delphos devenit; ibi responsum accepit, ut a pastoribus bovem emeret, qui lunae signum in latere haberet eumque ante se ageret. Cadmus sorte audita cum imperata perfecisset et aquam quaereret, ad fontem Castalium venit, quem draco, Martis filius, custodiebat. Qui cum socios Cadmi interfecisset, a Cadmo lapide est interfectus. Cadmus dentes draconis Minerva monstrante sparsit et aravit. Ex bove, quem secutus erat, Boeotia est appellata.

Na podstawie: Hyginus, fabulae, wyd. H.J. Rose, 1934.

Objaśnienia:
Europa, -ae – Europa, córka Agenora
Agenor, -oris – Agenor, król Sydonu
Iuppiter, Iovis – Jowisz
Sido, -onis – Sydon, miasto w Fenicji
Creta, -ae – Kreta
Minos, -ois – Minos
Sarpedo, -onis – Sarpedon
Rhadamanthus, -I – Radamantys
Phoenix, -icis – Feniks, syn Agenora
Cilix, -icis – Kyliks (Cyliks), syn Agenora
Cadmus, -i – Kadmos, syn Agenora
Africa, -ae – Afryka
Cilicia, -ae – Cylicja, kraina w Azji Mniejszej
Delphi, -orum – Delfy, miasto w Grecji ze słynną wyrocznią Apollona
responsum – tu w znaczeniu: wyrocznia
sors, -tis – tu w znaczeniu: wyrocznia

fons Castalius – Kastalia, poświęcone Apollonowi źródło w pobliżu Delf
Mars, Martis – Mars
Minerva, -ae – Minerwa
Boeotia, -ae – Beocja, kraina w Grecji

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego oraz umiejętność rozumienia i tłumaczenia tekstu łacińskiego.
Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego. Zdający rozumie czytany ze słownikiem tekst łaciński i dokonuje poprawnego przekładu prozatorskiego tekstu łacińskiego na język polski z wykorzystaniem słownika łacińsko-polskiego, w tłumaczeniu zachowując polską normę językową.

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
3) zna i rozpoznaje formy morfologiczne i strukturę składniową tłumaczonego tekstu;
4) identyfikuje, z wykorzystaniem posiadanej wiedzy na temat gramatyki łacińskiej, formy podstawowe słów występujących w tłumaczonym tekście;
6) zna podstawowe techniki przekładu tekstu łacińskiego;
7) zna zasady tworzenia spójnego i zgodnego z polską normą językową przekładu z języka łacińskiego na język polski;
8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
q) potrafi korzystać ze słownika łacińsko-polskiego podczas sporządzania przekładu,
r) potrafi w przypadku wyrazów wieloznacznych wybrać znaczenie odpowiednie dla kontekstu/tematyki tłumaczonego tekstu,
s) dokonuje poprawnego przekładu prozatorskiego tekstu łacińskiego z zakresu tekstów określonych w kanonie na język polski, w tłumaczeniu zachowując polską normę językową.

Zasady oceniania

Zdanie		Elementy podlegające ocenie	Punktacja	
			cząstkowa	**maks.**
1.	Europam, Agenoris filiam, Iuppiter in taurum conversus Sidone Cretam transportavit	Participium perfecti passivi; składnia nazw miast	0–1–2	**3**
	et ex ea procreavit Minoem, Sarpedonem, Rhadamanthum.	Zdanie główne (perfectum)	0–1	
2.	Agenor suos filios misit	Zdanie główne (perfectum)	0–1	**3**
	ut sororem reducerent aut ipsi in suum conspectum non redirent.	Zdanie celowe; zaimki	0–1–2	
3.	Phoenix in Africam est profectus ibique remansit.	Zdanie główne (verbum deponens)	0–1	**1**
4.	Cilix suo nomine Ciliciae nomen indidit.	Dopełnienie bliższe i dalsze	0–1	**1**

5.	Cadmus cum erraret, Delphos devenit,	Zdanie czasowe (cum historicum); składnia nazw miast	0–1–2	**6**
	ibi responsum accepit, ut a pastoribus bovem emeret […] eumque ante se ageret;	Zdanie dopełnieniowe; zaimki; funkcje przyimków	0–1–2–3	
	qui lunae signum in latere haberet.	Zdanie podrzędne	0–1	
6.	Cadmus sorte audita cum imperata perfecisset et aquam quaereret,	Zdanie czasowe (cum historicum) z dwoma różnymi czasami; składnia ablativus absolutus	0–1–2–3	**5**
	ad fontem Castalium venit, quem draco, Martis filius, custodiebat.	Zdanie główne (perfectum); zdanie podrzędne (imperfectum)	0–1–2	
7.	Qui cum socios Cadmi interfecisset, a Cadmo lapide est interfectus.	Zdanie czasowe (cum historicum); strona bierna	0–1–2	**2**
8.	Cadmus dentes draconis Minerva monstrante sparsit et aravit.	Zdanie główne (perfectum); składnia ablativus absolutus	0–1–2	**2**
9.	Ex bove, quem secutus erat, Boeotia est appellata.	Zdanie główne (strona bierna); zdanie podrzędne	0–1–2	**2**
			Razem	**25**

Przykładowe rozwiązanie

Jowisz pod postacią byka (dosł. zamieniony w byka) przewiózł Europę, córkę Agenora, z Sydonu na Kretę i spłodził z nią (dosł. z niej) Minosa, Sarpedona i Radamantysa. Agenor wysłał swoich synów, aby sprowadzili z powrotem siostrę albo nie wracali sami przed jego oblicze. Feniks wyruszył do Afryki i tam pozostał. Cyliks od swojego imienia nadał nazwę Cylicji. Kadmos w trakcie wędrówki (dosł. gdy wędrował) dotarł do Delf; tam otrzymał wyrocznię, aby od pasterzy kupić byka, który na boku będzie miał wizerunek księżyca (znamię w kształcie księżyca), i aby prowadzić go przed sobą. Kadmos usłyszawszy wyrocznię, gdy wykonał to, co zostało nakazane, i szukał wody, przyszedł do źródła Kastalii, którego strzegł smok, syn Marsa. Gdy ten (smok) zabił towarzyszy Kadmosa, został (sam) zabity przez Kadmosa kamieniem; Kadmos zęby smoka posiał i zaorał, jak mu to pokazała Minerwa. Od byka, za którym podążał, nazwana została Beocja.

Zadanie 2. (0–1)

Obok form czasownika *appellare* wpisz analogiczne formy czasownika *perficere*.

appellata est	
appellabis	

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   1) zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      h) formy strony czynnej i biernej czasowników regularnych koniugacji I – IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus)* w następujących czasach: *praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum I* […];
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
   h) odmienia czasowniki regularne koniugacji I–IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum I* […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwie prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

appellata est	perfecta est
appellabis	perficies

Zadanie 3. (0–1)

Zachowując składnię *ablativus absolutus*, przekształć frazę *Minerva monstrante* tak, aby uzyskać sens „gdy Minerwa została pokazana”.

……..……..

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      d) następujące konstrukcje składniowe charakterystyczne dla łaciny: […] *ablativus absolutus* […];
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      j) tworzy i stosuje następujące formy imiesłowów: *participium praesentis activi, participium perfecti passivi, participium futuri passivi (gerundivum),*
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:

– przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego,
– podczas przekształcania zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się następującymi konstrukcjami składniowymi: […] *ablativus absolutus* […].

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź zawierająca prawidłowe przekształcenie frazy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Minerva monstrata

Zadanie 4. (0–1)
Uzupełnij tabelę. Do nazw miast przyporządkuj nazwy krain geograficzno-historycznych w Grecji. Odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej.

Lesbos Beocja Attyka Sparta

	Nazwa miasta	Nazwa krainy
1.	Teby	
2.	Ateny	
3.	Mitylena	

Wymaganie ogólne
II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy dystynktywne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe
II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
2) posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu historii starożytnej:
a) historia Grecji:
– idea państw miast.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne uzupełnienie tabeli.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1. Beocja
2. Attyka
3. Lesbos

Zadanie 5. (0–1)

Obok imion bóstw rzymskich wpisz imiona ich greckich odpowiedników.

1. Minerwa – ……..……..

2. Jowisz – ……..…….

3. Mars – ……..

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy dystynktywne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
1) posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu mitologii greckiej i rzymskiej:
b) mity o bogach olimpijskich i pozostałych bóstwach panteonu greckiego;
f) związki mitologii greckiej z rzymską.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. Atena
2. Zeus
3. Ares

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Minos i Radamantys zostali po śmierci

A. zaliczeni do grona bogów.

B. skazani na męki w Tartarze.

C. ustanowieni sędziami w Podziemiu.

D. zamienieni w drzewa.

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
1) posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu mitologii greckiej i rzymskiej:
e) mity […] wyjaśniające powstanie zjawisk i rzeczy.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zestaw nr 2.

Zadanie 1. (0–25)

Przetłumacz tekst na język polski.

Chciwość rzymskiego pretora

Memini Pamphilum, amicum et hospitem meum, nobilem hominem, mihi narrare: „Cum sederem”, dicit, „domi tristis, accurrit servus; iubet me scyphos sigillatos ad praetorem statim adferre. Eo cum venio, praetor quiescebat; fratres illi Cibyratae inambulabant. Postquam me viderunt, „Ubi sunt, Pamphile”, dicunt, „scyphi?” Ostendo tristis. Laudant. Incipio queri me nihil habiturum, quod alicuius esset pretii, si etiam scyphi essent ablati. Tum illi, ubi me conturbatum vident, „Quid vis nobis dare, ne isti a te auferantur?” Sestertios mille poposcerunt; dixi me daturum. Vocat interea praetor, poscit scyphos. Tum fratres praetori dicunt: „Putavimus olim scyphos Pamphili alicuius pretii esse. Nunc autem videmus scyphos esse viles”. Praetor dicit se idem sentire. Ita Pamphilus scyphos optimos retinet.

Na podstawie: M. Tulli Ciceronis, Orationes, wyd. G. Peterson, 1911.

Objaśnienia:
Pamphilus, -i – Pamfil, imię własne
eo– przetłumacz jako: tam
Cibyrata, -ae – pochodzący z Kibyry, miasta w Azji Mniejszej; wymienieni w tekście bracia pomagali rzymskiemu pretorowi w grabieży dzieł sztuki
me habiturum – przetłumacz jako: że będę miał
alicuius pretii esse – mieć jakąś wartość
essent ablati – od aufero
me daturum – przetłumacz jako: że dam

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego oraz umiejętność rozumienia i tłumaczenia tekstu łacińskiego.
Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego. Zdający rozumie czytany ze słownikiem tekst łaciński i dokonuje poprawnego przekładu prozatorskiego tekstu łacińskiego na język polski, z wykorzystaniem słownika łacińsko-polskiego, w tłumaczeniu zachowując polską normę językową.

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
3) zna i rozpoznaje formy morfologiczne i strukturę składniową tłumaczonego tekstu;
4) identyfikuje, z wykorzystaniem posiadanej wiedzy na temat gramatyki łacińskiej, formy podstawowe słów występujących w tłumaczonym tekście;
6) zna podstawowe techniki przekładu tekstu łacińskiego;
7) zna zasady tworzenia spójnego i zgodnego z polską normą językową przekładu z języka łacińskiego na język polski;
8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
q) potrafi korzystać ze słownika łacińsko-polskiego podczas sporządzania przekładu,
r) potrafi w przypadku wyrazów wieloznacznych wybrać znaczenie odpowiednie dla kontekstu/tematyki tłumaczonego tekstu,
s) dokonuje poprawnego przekładu prozatorskiego tekstu łacińskiego z zakresu tekstów określonych w kanonie na język polski, w tłumaczeniu zachowując polską normę językową.

Zasady oceniania

Zdanie		**Elementy podlegające ocenie**	**Punktacja**	
			cząstkowa	**maks.**
1.	Memini Pamphilum, amicum et hospitem meum, nobilem hominem, mihi narrare.	Verbum defectivum; składnia accusativus cum infinitivo	0–1–2	**5**
	„Cum sederem”, dicit, „domi tristis, accurrit servus”;	Zdanie czasowe (cum historicum); odmiana rzeczownika *domus*	0–1–2	
	iubet me scyphos sigillatos ad praetorem statim adferre.	Składnia accusativus cum infinitivo	0–1	
2.	Eo cum venio, praetor quiescebat;	Zdanie czasowe (cum temporale)	0–1	**2**
	fratres illi Cibyratae inambulabant.	Zdanie główne (imperfectum)	0–1	
3.	Postquam me viderunt, „Ubi sunt, Pamphile”, dicunt, „scyphi?” Ostendo tristis. Laudant.	Zdanie czasowe z perfectum; zdanie pytajne; zdanie główne (praesens)	0–1–2–3	**3**

4.	Incipio queri me nihil habiturum, quod alicuius esset pretii, si etiam scyphi essent ablati.	Zdanie warunkowe; odmiana czasowników nieregularnych; odmiana zaimków	0–1–2–3	**3**
5.	Tum illi, ubi me conturbatum vident	Accusativus duplex	0–1	**4**
	„Quid vis nobis dare, ne isti a te auferantur?”	Odmiana czasownika *volo;* zdanie celowe; odmiana zaimków	0–1–2–3	
6.	Sestertios mille poposcerunt; dixi me daturum.	Liczebniki; zdanie główne (perfectum)	0–1–2	**2**
7.	Vocat interea praetor, poscit scyphos.	Zdanie główne (praesens)	0–1	**1**
8.	Tum fratres praetori dicunt: „Putavimus olim scyphos Pamphili alicuius pretii esse”.	Składnia accusativus cum infinitivo; odmiana czasowników (praesens, perfectum)	0–1–2	**2**
9.	Nunc autem videmus scyphos esse viles.	Składnia accusativus cum infinitivo	0–1	**1**
10.	Praetor dicit se idem sentire.	Składnia accusativus cum infinitivo	0–1	**1**
11.	Ita Pamphilus scyphos optimos retinet.	Zdanie główne (praesens)	0–1	**1**
			Razem	**25**

Przykładowe rozwiązanie

Pamiętam, że Pamfil, mój przyjaciel i gospodarz, człowiek szlachetny (dobrze urodzony), opowiadał mi (opowiada): „Gdy siedziałem”, mówi, „smutny w domu, przybiega niewolnik, rozkazuje, żebym natychmiast zaniósł do pretora kielichy ozdobione płaskorzeźbami (rozkazuje mi natychmiast zanieść do pretora kielichy ozdobione płaskorzeźbami). Gdy tam przybywam, pretor odpoczywał. Przechadzali się (tam) owi bracia z Kibyry. Gdy mnie zobaczyli „Gdzie są, Pamfilu”, mówią, „puchary?” Pokazuję (je) smutny (ze smutkiem). Chwalą. Zaczynam żalić się, że nie będę miał niczego, co ma jakąś wartość, jeśli także puchary zostaną zabrane (gdyby także puchary zostały zabrane). Wtedy oni, gdy widzą mnie zaniepokojonego (że jestem zaniepokojony): „Co chcesz nam dać, żeby one nie zostały ci zabrane?” Zażądali tysiąca sesterców; powiedziałem, że dam. Tymczasem woła pretor i żąda kielichów. Wtedy bracia mówią pretorowi: „Sądziliśmy dawniej, że puchary Pamfila mają jakąś wartość. Teraz zaś widzimy, że puchary są tanie”. Pretor mówi, że tak samo mu się wydaje. W ten sposób Pamfil zatrzymał (zatrzymuje) bardzo cenne (najlepsze) puchary.

Zadanie 2. (0–1)

Uzupełnij stopniowanie przymiotnika, wpisując brakujące formy z uwzględnieniem wszystkich rodzajów gramatycznych.

Positivus	Comparativus	Superlativus
		optimus, -a, -um

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymaganie szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   8) dokonuje […] transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      f) stopniuje przymiotniki: […] nieregularne […] *bonus.*

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwie prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Positivus	Comparativus	Superlativus
bonus, -a, -um	melior, melior, melius	optimus, -a,-um

Zadanie 3. (0–1)

Dokonaj transformacji zdania, stosując składnię *accusativus cum infinitivo*.

Pamphilus scyphos optimos retinet.

Cicero iudicibus narrat ……..…….

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymaganie szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   8) dokonuje […] transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
         – podczas przekształcania zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się […] *accusativus cum infinitivo* (ACI).

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Cicero iudicibus narrat Pamphilum scyphos optimos retinere.

Zadanie 4. (0–1)
Uzupełnij tabelę. Obok czasowników łacińskich wpisz po jednym przykładzie polskich wyrazów, które pochodzą od podanych czasowników.

	Czasowniki łacińskie	Wyrazy polskie
1.	laudare	
2.	ostendere	
3.	narrare	

Wymaganie ogólne
III. W zakresie kompetencji społecznych: świadomość roli antyku w kształtowaniu się kultury i tożsamości polskiej […].

Wymagania szczegółowe
III. W zakresie kompetencji społecznych. Zdający:
3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;
4) jest świadomy antycznych korzeni kultury polskiej, europejskiej, światowej.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe przykłady.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania
1. laudacja, laudator, laudacyjny
2. ostentacja, ostentacyjny
3. narracja, narrator, narracyjny

Zadanie 5. (0–1)

Poniższe zdjęcia przedstawiają naczynia greckie. Pod każdą ilustracją zapisz nazwę naczynia. Odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej.

amfora *kyliks* *pitos* *krater*

1. …… **2.** …… **3.** ……

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
6) posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu życia publicznego i prywatnego w starożytnej Grecji i Rzymie:
c) życie domowe i rodzinne w Grecji i Rzymie (dom; rodzina; dzieci i edukacja; imiona i nazwiska greckie i rzymskie; ubiór w Grecji i Rzymie).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. kyliks
2. amfora
3. pitos

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do kompetencji pretora w Rzymie należało

A. przeprowadzanie spisów ludności.

B. organizowanie walk gladiatorów.

C. przewodniczenie sądom.

D. nadzorowanie rozdawnictwa zboża.

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
2) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach z zakresu historii starożytnej:
b) historii Rzymu:
– formy ustrojowe w Rzymie: republika, pryncypat, dominat.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

TEST KULTUROWO-GRAMATYCZNY

Zadanie 1. (0–1)

Zamień podane niżej zdanie w stronie czynnej na zdanie w stronie biernej.

Frater orationem Graecam recitat.

……..……..……...

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
         – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Oratio Graeca a fratre recitatur.

Zadanie 2. (0–1)

Zamień podane niżej zdanie w stronie biernej na zdanie w stronie czynnej.

Omnes pisces a coquo numerabantur.

……..……..…….

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
         – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Coquus omnes pisces numerabat.

Zadanie 3. (0–1)

Dokonaj transformacji poniższego zdania, stosując *ablativus comparationis*.

Nemo Romanorum disertior fuit quam Cicero.

……

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      a) szyk zdania łacińskiego,
      b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej,
      c) następujące funkcje składniowe i semantyczne rzeczownika: […] *ablativus comparationis*;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
         – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego,
         – przy przekształcaniu zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się następującymi funkcjami składniowymi i semantycznymi: ([…] *ablativus comparationis*).

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Nemo Romanorum disertior fuit Cicerone.

Zadanie 4. (0–1)
Dokonaj transformacji poniższego zdania, stosując porównanie z quam.

Aqua in fonte splendidior vitro est.

……...

Wymaganie ogólne
I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe
I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      a) szyk zdania łacińskiego,
      b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej,
      c) następujące funkcje składniowe i semantyczne rzeczownika: […] *ablativus comparationis*;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
         – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Aqua in fonte splendidior quam vitrum est.

Zadanie 5. (0–1)

Przekształć podane zdanie w liczbie mnogiej na zdanie w liczbie pojedynczej. Uwzględnij wszystkie wyrazy możliwe do przekształcenia.

Absentes adsunt, egentes abundant et mortui etiam vivunt.

……..

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      a) szyk zdania łacińskiego,
      b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
         – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Absens adest, egens abundat et mortuus etiam vivit.

Zadanie 6. (0–1)

Przekształć podane zdanie w liczbie pojedynczej na zdanie w liczbie mnogiej. Uwzględnij wszystkie wyrazy możliwe do przekształcenia.

Dux Romanus in pugna celebri vicit.

……..

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:

2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
   a) szyk zdania łacińskiego,
   b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej.
8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
   m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
      – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Duces Romani in pugnis celebribus vicerunt.

Zadanie 7. (0–1)

Dokonaj transformacji poniższego zdania, stosując składnię *accusativus cum infinitivo*.

Tabulam in manu tenes.

Videmus ……...

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:

8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
   m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
      – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego;
      – przy przekształcaniu zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się następującymi konstrukcjami składniowymi: *accusativus cum infinitivo* (ACI) […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Videmus te tabulam in manu tenere.

Zadanie 8. (0–1)

Dokonaj transformacji poniższego zdania, stosując składnię *coniugatio periphrastica passiva*.

Omnes discipuli linguam Latinam cognoscere debent.

……...

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
- 8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
  - m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
    - – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego,
    - – przy przekształcaniu zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się następującymi konstrukcjami składniowymi: […] *coniugatio periphrastica passiva* (CPP) […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Omnibus discipulis lingua Latina cognoscenda est.

Zadanie 9. (0–1)

Dokonaj transformacji poniższego zdania, wprowadzając składnię *nominativus cum infinitivo*. Jako *verbum regens* użyj odpowiedniej formy czasownika *videre* w czasie teraźniejszym.

Iudices consilium tuum laudant.

……

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
- 1) zna i rozpoznaje następujące formy z zakresu gramatyki języka łacińskiego:

h) formy strony czynnej i biernej czasowników regularnych koniugacji I–IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens*, *imperfectum*, *perfectum*, *plus-quamperfectum*, *futurum I* […];

2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
   a) szyk zdania łacińskiego,
   d) następujące konstrukcje składniowe charakterystyczne dla łaciny: *[…] nominativus cum infinitivo* (NCI) […];

8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
   h) odmienia czasowniki regularne koniugacji I–IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens*, *imperfectum*, *perfectum*, *plusquamperfectum*, *futurum I* […],
   i) tworzy i posługuje się następującymi formami bezokolicznika łacińskiego: *infinitivus praesentis activi* […],
   m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk składniowych:
      – przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego,
      – przy przekształcaniu zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się następującymi konstrukcjami składniowymi: *Accusativus cum infinitivo* (ACI), *Nominativus cum infinitivo* (NCI) […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Iudices consilium tuum laudare videntur.

Zadanie 10. (0–2)

Za pomocą kwalifikatorów VERUM i FALSUM określ, czy poniższe pary zdań wyrażają tę samą treść.

1. Cum reges pulsi essent, Romani consules creaverunt. = Regibus pulsis Romani consules creaverunt.

…….....……

2. Cicerone librum legente Terentia epistulam scripsit. = Cum Cicero librum legisset, Terentia epistulam scripsit.

…….....……

Wymaganie ogólne
I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe
I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      d) następujące konstrukcje składniowe charakterystyczne dla łaciny […] *ablativus absolutus* […],
      e) następujące typy zadań podrzędnych w języku łacińskim: zdania okolicznikowe czasu, przyczyny, warunku, celu i skutku, zdania dopełnieniowe;
   3) zna i rozpoznaje formy morfologiczne i strukturę składniową tłumaczonego tekstu;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych […]:
      p) poprawnie tłumaczy charakterystyczne dla łaciny:
         – następujące typy zdań podrzędnych: zdania okolicznikowe czasu, przyczyny […].

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca jedno poprawne wskazanie.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1. VERUM
2. FALSUM

Zadanie 11. (0–1)
Dokonaj transformacji poniższego zdania, stosując *dativus possessivus*.

Donec eris felix, multos habebis amicos.

……..……...

Wymaganie ogólne
I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymaganie szczegółowe
I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      a) szyk zdania łacińskiego,
      b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      m) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie zjawisk

składniowych:
– przekształca strukturę składniową zdania łacińskiego,
– przy przekształcaniu zdań zawierających charakterystyczne dla łaciny zjawiska składniowe poprawnie posługuje się następującymi konstrukcjami składniowymi i semantycznymi: *dativus possessivus* […].

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Donec eris felix, multi amici tibi erunt.

Zadanie 12. (0–1)
Obok podanych w tabeli form czasownika *discere* wpisz analogiczne formy czasownika *docere.*

discebatis	
didicisse	
discant	

Wymaganie ogólne
I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe
I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
1) zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
h) formy strony czynnej i biernej czasowników regularnych koniugacji I–IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum I* oraz formy trybu rozkazującego w czasie teraźniejszym w stronie czynnej (*imperativus praesentis activi)* […];
8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
h) odmienia czasowniki regularne koniugacji I–IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum I* oraz tworzy formy trybu rozkazującego w czasie teraźniejszym w stronie czynnej (*imperativus praesentis activi*),
i) tworzy i posługuje się następującymi formami bezokolicznika łacińskiego: […] *perfecti activi* […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

discebatis	docebatis
didicisse	docuisse
discant	doceant

Zadanie 13. (0–1)

Obok podanych w tabeli form rzeczowników *labor, -oris* oraz *populus, -i* wpisz formy przymiotnika *omnis, -e* w takim samym przypadku, liczbie i rodzaju.

labore	
populorum	

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
1) zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
   a) formy fleksyjne rzeczowników regularnych deklinacji I – V,
   c) formy fleksyjne przymiotników deklinacji I – III;
8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
   c) odmienia przymiotniki deklinacji I–III.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwie prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

labore	omni
populorum	omnium

Zadanie 14. (0–1)

Uzupełnij stopniowanie przysłówka – wpisz w odpowiednie miejsca tabeli właściwe formy.

positivus	comparativus	superlativus
		turpissime

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymaganie szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   1) zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      g) zasady tworzenia i stopniowania przysłówków pochodzących od przymiotników deklinacji I–III;
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:
      g) tworzy i stopniuje przysłówki pochodzące od przymiotników deklinacji I–III.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwie prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

positivus	comparativus	superlativus
turpiter	turpius	turpissime

Zadanie 15. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania właściwą formą, utworzoną od słowa podanego w nawiasie.

1. Res publica mihi ……..……. (carus, -a, -um; *comparativus*)

quam vita mea est.

2. Mater filiam rogavit, ut in hortum …… (venio, -ire, veni, ventum).

Wymaganie ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych: znajomość gramatyki języka łacińskiego […]. Zdający zna i potrafi stosować podstawowe zjawiska morfologiczne i składniowe typowe dla języka łacińskiego […].

Wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Zdający:
   1) zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      f) zasady stopniowania regularnego przymiotników deklinacji I – III […],
      h) formy strony czynnej i biernej czasowników regularnych koniugacji I – IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum I* oraz formy trybu rozkazującego w czasie teraźniejszym w stronie czynnej (*imperativus praesentis activi*);
   2) zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
      e) następujące typy zdań podrzędnych […] zdania dopełnieniowe.
   8) dokonuje następujących transformacji gramatycznych […]:
      f) stopniuje przymiotniki: regularnie – przymiotniki deklinacji I–III […],
      h) odmienia czasowniki regularne koniugacji I–IV w trybie orzekającym (*indicativus*) i łączącym (*coniunctivus*) w następujących czasach: *praesens, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum, futurum I* oraz tworzy formy trybu rozkazującego w czasie teraźniejszym w stronie czynnej (*imperativus praesentis activi*).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch zdań.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. carior
2. veniret

Zadanie 16. (0–1)

Rozwiń poniższe skróty łacińskie.

RIP – ……

DOM – ……

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
   Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
   14) potrafi rozpoznać i poddać interpretacji w kontekście kultury greckiej i rzymskiej oraz kultur późniejszych następujące kluczowe zjawiska z zakresu tradycji antycznej i recepcji antyku:

a) obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym życiu publicznym i kulturalnym.

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowe rozwinięcie dwóch skrótów.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

RIP – Requiescat in pace (Requiescant in pace)
DOM – Deo Optimo Maximo

Zadanie 17. (0–2)

Do podanych tytułów dzieł 1–4 przyporządkuj ich autorów. Odpowiedzi wybierz spośród podanych A–E.

1.	Obrona Sokratesa
2.	Wojna peloponeska
3.	Prometeusz skowany
4.	Metamorfozy

A.	Ajschylos
B.	Cyceron
C.	Owidiusz
D.	Platon
E.	Tukidydes

1. – ……. **2.** – ……. **3.** – ……. **4.** – ……...

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
3) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach z zakresu historii literatury starożytnej […];
4) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach i dziełach z obszaru filozofii starożytnej […].

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź zawierająca cztery prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1D, 2E, 3A, 4C

Zadanie 19. (0–1)

Podaj nazwy mitów, z którymi związane są podane związki frazeologiczne.

A. nić Ariadny – ……

B. stajnia Augiasza – ……

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
1) posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu mitologii greckiej i rzymskiej:
b) mity o bogach olimpijskich i pozostałych bóstwach panteonu greckiego,
c) mity o głównych herosach – Prometeusz, Herakles, Tezeusz, Argonauci,
14) potrafi rozpoznać i poddać interpretacji w kontekście kultury greckiej i rzymskiej oraz kultur późniejszych następujące kluczowe zjawiska z zakresu tradycji antycznej i recepcji antyku:
a) obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym życiu publicznym i kulturalnym.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Zdający: […]
3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwie prawidłowe nazwy mitów.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A. Mit o zabiciu Minotaura przez Tezeusza / mit o Minotaurze.
B. Mit o pracach Heraklesa.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdania. Zaznacz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

1. Czarodziejka Medea pomogła uciec z Kolchidy

A. Tezeuszowi.

B. Odyseuszowi.

C. Jazonowi.

D. Perseuszowi.

2. Achilles zginął pod Troją ugodzony strzałą

A. Hektora.

B. Parysa.

C. Pentezylei.

D. Priama.

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
1) posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu mitologii greckiej i rzymskiej:
c) mity o głównych herosach – Prometeusz, Herakles, Tezeusz, Argonauci,
d) mity o wojnie trojańskiej i powrocie bohaterów spod Troi.

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowe zaznaczenie dwóch odpowiedzi.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1C, 2B

Zadanie 21. (0–2)

Wpisz imiona postaci, do których odnoszą się podane charakterystyki A–C.

A. Poeta epoki augustowskiej, przyjaciel Mecenasa, twórca rzymskiej poezji lirycznej.

……

B. Strateg ateński, czołowy polityk okresu demokracji ateńskiej. Zmarł w pierwszych latach wojny peloponeskiej.

……

C. Ostatni cesarz rzymski z dynastii julijsko-klaudyjskiej, przedstawiony przez Henryka Sienkiewicza w *Quo vadis*.

……

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
2) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach z zakresu historii starożytnej;
3) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach z zakresu historii literatury starożytnej.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.
1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A. Horacy
B. Perykles
C. Neron

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cyceron nazwał ojcem historii

A. Tukidydesa.

B. Liwiusza.

C. Herodota.

D. Tacyta.

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
4) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach z zakresu historii literatury starożytnej.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 23. (0–1)

Obok każdego zdjęcia wpisz nazwę typu budowli, która została na nim przedstawiona.

www.imperiumromanum.pl

A. ……

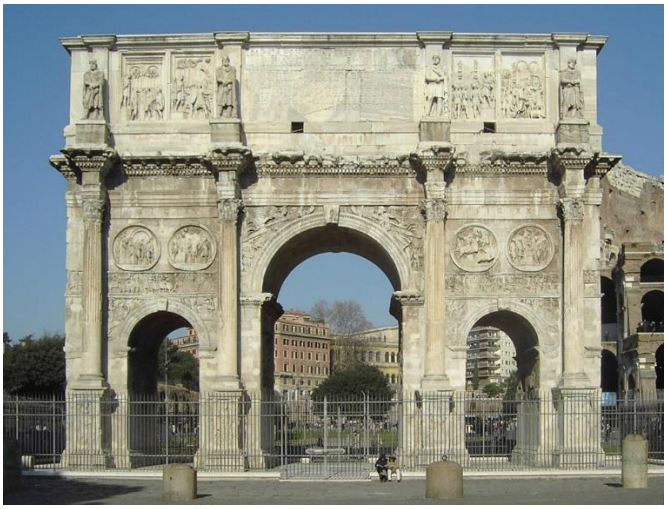

www.wikipedia.org.

B. ……

www.il-[…].it

C. ……

Wymaganie ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

Wymaganie szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
5) posiada podstawową wiedzę o […] kluczowych zjawiskach z zakresu kultury materialnej w starożytności:
d) architektura rzymska: wybrane typy budowli i ich przeznaczenie (amfiteatr, cyrk, stadion, termy, łuk triumfalny, akwedukt, willa rzymska, bazylika), najważniejsze budowle starożytnego Rzymu […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe nazwy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. akwedukt
2. łuk triumfalny
3. amfiteatr

ZADANIA INTERPRETACYJNE

Zadanie 1. (0–5)

Przetłumacz dewizę widoczną na zdjęciu. Zinterpretuj dewizę wyjaśniając jej uniwersalny sens. Wskaż dziedzinę życia, w której ta dewiza może mieć zastosowanie, i uzasadnij swoje stanowisko.

www.angos.com.pl

Tłumaczenie:

……

……

Interpretacja:

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Wymagania ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

III. W zakresie kompetencji społecznych: świadomość roli antyku w kształtowaniu się kultury i tożsamości polskiej oraz znaczenia kultury grecko-rzymskiej dla kultury europejskiej i światowej.
Zdający ma świadomość znaczenia tradycji antycznej dla kształtowania się i rozwoju kultury polskiej i światowej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
14) potrafi rozpoznać i poddać interpretacji w kontekście kultury greckiej i rzymskiej oraz kultur późniejszych następujące kluczowe zjawiska z zakresu tradycji antycznej i recepcji antyku:
a) obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym życiu publicznym i kulturalnym,
b) przetworzenia motywów kulturowych greckich i rzymskich w kulturze późniejszej polskiej i światowej na płaszczyznach: literackiej, sztuk plastycznych, sztuk wizualnych.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Zdający:
3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;
4) jest świadomy antycznych korzeni kultury polskiej, europejskiej i światowej.

Zasady oceniania

5 pkt – poprawne rozwiązanie zadania, w tym:
1 pkt – poprawne przetłumaczenie dewizy
1 pkt – prawidłowa interpretacja dewizy
1 pkt – wyjaśnienie uniwersalnego charakteru dewizy
1 pkt – wskazanie dziedziny życia, w której podana dewiza może mieć zastosowanie wraz z uzasadnieniem swojego stanowiska
1 pkt – spójna forma wypowiedzi i poprawność językowa.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Tłumaczenie: *Więcej znaczy rozum niż siła*.
Interpretacja: Dewiza wskazuje na przewagę wartości intelektualnych / myśli ludzkiej nad rozwiązaniami siłowymi, bazującymi na przemocy. Ta myśl ma charakter uniwersalny, ponieważ odnosi się do różnych dziedzin życia i różnych epok historycznych. Dewiza ma zastosowanie na przykład w odniesieniu do życia społecznego. Przy rozwiązywaniu różnych konfliktów należy przede wszystkim odwoływać się do rozumu, nawet jeśli argument siły wydaje się na krótszą metę skuteczniejszy. Trwałego porozumienia we wspólnocie ludzkiej nie da się zbudować na przemocy.

Zadanie 2. (0–5)

Przetłumacz dewizę widoczną na zdjęciu. Zinterpretuj dewizę wyjaśniając jej uniwersalny sens. Wskaż dziedzinę życia, w której ta dewiza może mieć zastosowanie, i uzasadnij swoje stanowisko.

www.wikipedia.org

Tłumaczenie:

……

……

Interpretacja:

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Wymagania ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

III. W zakresie kompetencji społecznych: świadomość roli antyku w kształtowaniu się kultury i tożsamości polskiej oraz znaczenia kultury grecko-rzymskiej dla kultury europejskiej i światowej.
Zdający ma świadomość znaczenia tradycji antycznej dla kształtowania się i rozwoju kultury polskiej i światowej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
14) potrafi rozpoznać i poddać interpretacji w kontekście kultury greckiej i rzymskiej oraz kultur późniejszych następujące kluczowe zjawiska z zakresu tradycji antycznej i recepcji antyku:
a) obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym życiu publicznym i kulturalnym,
b) przetworzenia motywów kulturowych greckich i rzymskich w kulturze późniejszej polskiej i światowej na płaszczyznach: literackiej, sztuk plastycznych, sztuk wizualnych.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Zdający:
3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;
4) jest świadomy antycznych korzeni kultury polskiej, europejskiej i światowej.

Zasady oceniania

5 pkt – poprawne rozwiązanie zadania, w tym:
1 pkt – poprawne przetłumaczenie dewizy
1 pkt – prawidłowa interpretacja dewizy
1 pkt – wyjaśnienie uniwersalnego charakteru dewizy
1 pkt – wskazanie dziedziny życia, w której podana dewiza może mieć zastosowanie wraz z uzasadnieniem swojego stanowiska
1 pkt – spójna forma wypowiedzi i poprawność językowa.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Tłumaczenie: *Uczymy się nie dla szkoły, a dla życia.*
Interpretacja: W myśl tej sentencji istotą nauki nie są oceny czy nagrody szkolne, lecz wiedza i umiejętności potrzebne w życiu społecznym. Ma ona ponadczasowy charakter, ponieważ edukacja zawsze była i będzie inwestycją w człowieka, w jego przyszłość. Szkoła służy edukacji do życia, czyli do radzenia sobie w różnych sytuacjach, do rozwiązywania problemów, budowania relacji z innymi, socjalizacji. Istotne jest zatem, by naukę traktować jako własne wyzwanie i szansę, a nie jako konieczność sprostania oczekiwaniom, np. nauczycieli.

Zadanie 3. (0–5)

Dokonaj interpretacji sceny przedstawionej na zamieszczonej reprodukcji. Uwzględnij właściwy kontekst kulturowy. W swojej wypowiedzi przywołaj mit odnoszący się do tematyki obrazu oraz wyjaśnij, na czym polega uniwersalny przekaz tej sceny.

www.wikioo.org

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Wymagania ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

III. W zakresie kompetencji społecznych: świadomość roli antyku w kształtowaniu się kultury i tożsamości polskiej oraz znaczenia kultury grecko-rzymskiej dla kultury europejskiej i światowej.
Zdający ma świadomość znaczenia tradycji antycznej dla kształtowania się i rozwoju kultury polskiej i światowej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
14) potrafi rozpoznać i poddać interpretacji w kontekście kultury greckiej i rzymskiej oraz kultur późniejszych następujące kluczowe zjawiska z zakresu tradycji antycznej i recepcji antyku:
a) obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym życiu publicznym i kulturalnym;
b) przetworzenia motywów kulturowych greckich i rzymskich w kulturze późniejszej polskiej i światowej na płaszczyznach: literackiej, sztuk plastycznych, sztuk wizualnych.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Zdający:
3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;
4) jest świadomy antycznych korzeni kultury polskiej, europejskiej i światowej.

Zasady oceniania

5 pkt – poprawne rozwiązanie zadania, w tym:
1 pkt – poprawne opisanie sceny wraz z rozpoznaniem kluczowych postaci.
1 pkt – rozpoznanie i wskazanie mitu, do którego nawiązuje źródło
1 pkt – interpretacja źródła we właściwym kontekście kulturowym
1 pkt – wyjaśnienie uniwersalnego przekazu sceny
1 pkt – spójna forma wypowiedzi i poprawność językowa.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Scena odnosi się do mitologii greckiej i przedstawia Tytana Prometeusza, przykutego przez Zeusa do skały Kaukazu. Zeus chciał w ten sposób ukarać Prometeusza za nadmierne sprzyjanie ludziom (m.in. za przekazanie im ognia). Prometeusz cierpiał straszliwe męki, ponieważ codziennie zjawiał się sęp, który wyszarpywał mu kawał wątroby – wątroba odrastała, więc cierpienie mogło się powtarzać. Najważniejszym tekstem literackim starożytności, który tę historię opisuje, jest tragedia Ajschylosa *Prometeusz w okowach*. Historia Prometeusza – jego buntu wobec porządku ustanowionego przez Zeusa, jego sprzyjanie ludziom oraz kara, która go za to spotkała – inspirowała twórców różnych epok, w szczególny sposób okresu romantyzmu. Posługujemy się w tym kontekście określeniem „prometeizm", które oznacza taką właśnie postawę i jej konsekwencje (cierpienie, które

zbuntowany bohater – często utożsamiany z artystą, niemogącym zaakceptować otaczającej go rzeczywistości – bierze na siebie). Z mitologii greckiej wiemy, że doszło potem do pojednania Zeusa z Prometeuszem, ale romantyczni (i nie tylko) poeci czy malarze woleli koncentrować się na Prometeuszu jako cierpiącym buntowniku.

Zadanie 4. (0–5)

Dokonaj interpretacji sceny przedstawionej na zamieszczonej reprodukcji. Uwzględnij właściwy kontekst kulturowy. W swojej wypowiedzi przywołaj dzieło literackie odnoszące się do tematyki obrazu oraz wyjaśnij, na czym polega uniwersalny przekaz tej sceny.

www.culturaclasica.com

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Wymagania ogólne

II. W zakresie kompetencji interkulturowych: znajomość kultury i tradycji antycznej oraz jej wpływu na kultury późniejsze.
Zdający zna, rozumie i interpretuje zjawiska i teksty kultury antycznej, umieszczając je we właściwym dla nich kontekście i zauważając ich cechy charakterystyczne, oraz rozpoznaje i interpretuje elementy tradycji antycznej w tekstach kultury późniejszej.

III. W zakresie kompetencji społecznych: świadomość roli antyku w kształtowaniu się kultury i tożsamości polskiej oraz znaczenia kultury grecko-rzymskiej dla kultury europejskiej i światowej.
Zdający ma świadomość znaczenia tradycji antycznej dla kształtowania się i rozwoju kultury polskiej i światowej.

Wymagania szczegółowe

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Zdający:
14) potrafi rozpoznać i poddać interpretacji w kontekście kultury greckiej i rzymskiej oraz kultur późniejszych następujące kluczowe zjawiska z zakresu tradycji antycznej i recepcji antyku:
a) obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym życiu publicznym i kulturalnym,
b) przetworzenia motywów kulturowych greckich i rzymskich w kulturze późniejszej polskiej i światowej na płaszczyznach: literackiej, sztuk plastycznych, sztuk wizualnych.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Zdający:
3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;
4) jest świadomy antycznych korzeni kultury polskiej, europejskiej i światowej.

Zasady oceniania

5 pkt – poprawne rozwiązanie zadania, w tym:
1 pkt – poprawne opisanie sceny wraz z rozpoznaniem kluczowych postaci.
1 pkt – rozpoznanie i wskazanie tytułu dzieła literackiego, do którego nawiązuje źródło.
1 pkt – interpretacja źródła we właściwym kontekście kulturowym.
1 pkt – wyjaśnienie uniwersalnego przekazu sceny.
1 pkt – spójna forma wypowiedzi i poprawność językowa.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Na obrazie widzimy okręt Odyseusza, który przepływa przez tereny zamieszkiwane przez Syreny – fantastyczne stworzenia greckiej mitologii, częściowo kobiety, częściowo morskie ptaki. Syreny obdarzone były pięknym głosem, ale ich śpiew był niebezpieczny. Zauroczeni nim żeglarze zapominali o wszystkim i rozbijali się na skałach. Homer w *Odysei* opowiada o tym, jak Odyseusz – znając niebezpieczeństwo związane z Syrenami – zatkał woskiem uszy swoich żeglarzy, ale sam, wiedziony ciekawością, postanowił posłuchać ich śpiewu. Kazał jednak swoim ludziom przywiązać się do masztu, aby nie ulec zwodniczemu pięknu syreniej pieśni. Ten epizod przygód Odyseusza funkcjonuje w kulturze, także współczesnej, jako obraz ludzkiej ciekawości, pragnienia niezwykłych wrażeń czy doznań (zwłaszcza artystycznych) – ale zarazem niebezpieczeństw, które mogą na człowieka czyhać, gdy te doznania będą na

niego oddziaływać zbyt silnie. Nawet potocznie mówi się o „syrenim śpiewie", a do historii Odyseusza i Syren ciekawie nawiązują np. bracia Coen w filmie *Bracie, gdzie jesteś?*.

3. Informacja o egzaminie maturalnym z języka łacińskiego i kultury antycznej dla absolwentów niesłyszących

Informacje o egzaminie maturalnym z języka łacińskiego i kultury antycznej przedstawione w rozdziale 1. *Opis egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej* dotyczą również egzaminu dla absolwentów niesłyszących. Ponadto zdający niesłyszący przystępują do egzaminu maturalnego w warunkach i formie dostosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.

Dostosowanie warunków przeprowadzenia egzaminu maturalnego dla absolwentów niesłyszących obejmuje m.in. czas trwania egzaminu. Dostosowanie formy egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej dla absolwentów niesłyszących polega na przygotowaniu odpowiednich arkuszy, w których uwzględnia się zmianę sposobu formułowania treści niektórych zadań i poleceń. Zmiany te dotyczą zamiany pojedynczych słów, zwrotów lub całych zdań – jeśli mogłyby one być niezrozumiałe lub błędnie zrozumiane przez osoby niesłyszące. Jednak takie zmiany nie mogą wpływać na merytoryczną treść zadania oraz nie mogą dotyczyć terminów typowych dla danej dziedziny wiedzy.

Szczegółowe informacje z tym związane określone są w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego* w danym roku szkolnym.

W dalszej części tego rozdziału zostały przedstawione przykładowe zadania, które ilustrują sposób dostosowania niektórych zadań wybranych z rozdziału 2. *Przykładowe zadania z rozwiązaniami.* Zachowano tę samą numerację zadań.

TŁUMACZENIE TEKSTU I PYTANIA DO TŁUMACZONEGO TEKSTU

Zestaw nr 1.

Zadanie 1. (0–25)

Przetłumacz tekst na język polski.

Kadmos przybywa do Beocji

Europam, Agenoris filiam, Iuppiter in taurum conversus Sidone Cretam transportavit et ex ea procreavit Minoem, Sarpedonem, Rhadamanthum. Agenor suos filios misit, ut sororem reducerent aut ipsi in suum conspectum non redirent. Phoenix in Africam est profectus ibique remansit. Cilix suo nomine Ciliciae nomen indidit. Cadmus cum erraret, Delphos devenit; ibi responsum accepit, ut a pastoribus bovem emeret, qui lunae signum in latere haberet eumque ante se ageret. Cadmus sorte audita cum imperata perfecisset et aquam quaereret, ad fontem Castalium venit, quem draco, Martis filius, custodiebat. Qui cum socios Cadmi interfecisset, a Cadmo lapide est interfectus. Cadmus dentes draconis Minerva monstrante sparsit et aravit. Ex bove, quem secutus erat, Boeotia est appellata.

Na podstawie: Hyginus, fabulae, wyd. H.J. Rose, 1934.

Objaśnienia:
Europa, -ae – Europa, córka Agenora
Agenor, -oris – Agenor, król Sydonu
Iuppiter, Iovis – Jowisz
Sido, -onis – Sydon, miasto w Fenicji
Creta, -ae – Kreta
Minos, -ois – Minos
Sarpedo, -onis – Sarpedon
Rhadamanthus, -I – Radamantys
Phoenix, -icis – Feniks, syn Agenora
Cilix, -icis – Kyliks (Cyliks), syn Agenora
Cadmus, -i – Kadmos, syn Agenora
Africa, -ae – Afryka
Cilicia, -ae – Cylicja, kraina w Azji Mniejszej
Delphi, -orum – Delfy, miasto w Grecji ze słynną wyrocznią Apollona
responsum – tu w znaczeniu: wyrocznia
sors, -tis – tu w znaczeniu: wyrocznia
fons Castalius – Kastalia, poświęcone Apollonowi źródło w pobliżu Delf
Mars, Martis – Mars
Minerva, -ae – Minerwa
Boeotia, -ae – Beocja, kraina w Grecji

Zasady oceniania

Zdanie		Elementy podlegające ocenie	Punktacja	
			cząstkowa	**maks.**
1.	Europam, Agenoris filiam, Iuppiter in taurum conversus Sidone Cretam transportavit	Participium perfecti passivi; składnia nazw miast	0–1–2	**3**
	et ex ea procreavit Minoem, Sarpedonem, Rhadamanthum.	Zdanie główne (perfectum)	0–1	
2.	Agenor suos filios misit	Zdanie główne (perfectum)	0–1	**3**
	ut sororem reducerent aut ipsi in suum conspectum non redirent.	Zdanie celowe; zaimki	0–1–2	
3.	Phoenix in Africam est profectus ibique remansit.	Zdanie główne (verbum deponens)	0–1	**1**
4.	Cilix suo nomine Ciliciae nomen indidit.	Dopełnienie bliższe i dalsze	0–1	**1**
5.	Cadmus cum erraret, Delphos devenit,	Zdanie czasowe (cum historicum); składnia nazw miast	0–1–2	**6**
	ibi responsum accepit, ut a pastoribus bovem emeret […] eumque ante se ageret;	Zdanie dopełnieniowe; zaimki; funkcje przyimków	0–1–2–3	
	qui lunae signum in latere haberet	Zdanie podrzędne	0–1	
6.	Cadmus sorte audita cum imperata perfecisset et aquam quaereret,	Zdanie czasowe (cum historicum) z dwoma	0–1–2–3	**5**

		różnymi czasami; składnia ablativus absolutus		
	ad fontem Castalium venit, quem draco, Martis filius ,custodiebat.	Zdanie główne (perfectum); zdanie podrzędne (imperfectum)	0–1–2	
7.	Qui cum socios Cadmi interfecisset, a Cadmo lapide est interfectus.	Zdanie czasowe (cum historicum); strona bierna	0–1–2	**2**
8.	Cadmus dentes draconis Minerva monstrante sparsit et aravit.	Zdanie główne (perfectum); składnia ablativus absolutus	0–1–2	**2**
9.	Ex bove, quem secutus erat, Boeotia est appellata.	Zdanie główne (strona bierna); zdanie podrzędne	0–1–2	**2**
			Razem	**25**

Przykładowe rozwiązanie

Jowisz pod postacią byka (dosł. zamieniony w byka) przewiózł Europę, córkę Agenora, z Sydonu na Kretę i spłodził z nią (dosł. z niej) Minosa, Sarpedona i Radamantysa. Agenor wysłał swoich synów, aby sprowadzili z powrotem siostrę albo nie wracali sami przed jego oblicze. Feniks wyruszył do Afryki i tam pozostał. Cyliks od swojego imienia nadał nazwę Cylicji. Kadmos w trakcie wędrówki (dosł. gdy wędrował) dotarł do Delf; tam otrzymał wyrocznię, aby od pasterzy kupić byka, który na boku będzie miał wizerunek księżyca (znamię w kształcie księżyca), i aby prowadzić go przed sobą. Kadmos usłyszawszy wyrocznię, gdy wykonał to, co zostało nakazane, i szukał wody, przyszedł do źródła Kastalii, którego strzegł smok, syn Marsa. Gdy ten (smok) zabił towarzyszy Kadmosa, został (sam) zabity przez Kadmosa kamieniem; Kadmos zęby smoka posiał i zaorał, jak mu to pokazała Minerwa. Od byka, za którym podążał, nazwana została Beocja.

Zadanie 2. (0–1)

Obok form czasownika *appellare* wpisz takie same formy czasownika *perficere*.

appellata est	
appellabis	

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca dwie prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

appellata est	perfecta est
appellabis	perficies

Zadanie 3. (0–1)

Zachowując składnię *ablativus absolutus*, przekształć frazę *Minerva monstrante* tak, aby uzyskać sens „gdy Minerwa została pokazana”.

……..……..

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca prawidłowe przekształcenie frazy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Minerva monstrata

Zadanie 4. (0–1)

Uzupełnij tabelę. Do nazw miast przyporządkuj nazwy krain geograficzno-historycznych w Grecji. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

Lesbos Beocja Attyka Sparta

	Nazwa miasta	Nazwa krainy
1.	Teby	
2.	Ateny	
3.	Mitylena	

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie tabeli.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. Beocja
2. Attyka
3. Lesbos

Zadanie 5. (0–1)

Obok imion bóstw rzymskich wpisz imiona ich greckich odpowiedników.

1. Minerwa – ……..……..

2. Jowisz – ……..…….

3. Mars – ……

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1. Atena
2. Zeus
3. Ares

Zadanie 6. (0–1)
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Minos i Radamantys zostali po śmierci

A. uznani za bogów.

B. skazani na męki w Tartarze.

C. ustanowieni sędziami w Podziemiu.

D. zamienieni w drzewa.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
C

TEST KULTUROWO-GRAMATYCZNY

Zadanie 1. (0–1)
Zamień podane zdanie w stronie czynnej na zdanie w stronie biernej.

Frater orationem Graecam recitat.

……

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Oratio Graeca a fratre recitatur.

Zadanie 2. (0–1)
Zamień podane zdanie w stronie biernej na zdanie w stronie czynnej.

Omnes pisces a coquo numerabantur.

……..……..…….

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Coquus omnes pisces numerabat.

Zadanie 3. (0–1)
Przekształć zdania, stosując *ablativus comparationis*.

Nemo Romanorum disertior fuit quam Cicero.

……..……

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Nemo Romanorum disertior fuit Cicerone.

Zadanie 4. (0–1)
Przekształć zdanie, stosując porównanie z quam.

Aqua in fonte splendidior vitro est.

……...

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Aqua in fonte splendidior quam vitrum est.

Zadanie 5. (0–1)
Przekształć podane zdanie w liczbie mnogiej na zdanie w liczbie pojedynczej. Uwzględnij wszystkie wyrazy możliwe do przekształcenia.

Absentes adsunt, egentes abundant et mortui etiam vivunt.

……..

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Absens adest, egens abundat et mortuus etiam vivit.

Zadanie 10. (0–2)
Za pomocą kwalifikatorów VERUM i FALSUM określ, czy treść pary zdań jest taka sama.

1. Cum reges pulsi essent, Romani consules creaverunt. = Regibus pulsis Romani consules creaverunt.

…….....…….

2. Cicerone librum legente Terentia epistulam scripsit. = Cum Cicero librum legisset, Terentia epistulam scripsit.

…….....……

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca jedno poprawne wskazanie.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1. VERUM
2. FALSUM

Zadanie 12. (0–1)

Obok podanych w tabeli form czasownika *discere* wpisz takie same formy czasownika *docere.*

discebatis	
didicisse	
discant	

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe formy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

discebatis	docebatis
didicisse	docuisse
discant	doceant

Zadanie 16. (0–1)

Rozwiń łacińskie skróty.

RIP – ……

DOM – ……

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowe rozwinięcie dwóch skrótów.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

RIP – Requiescat in pace (Requiescant in pace)
DOM – Deo Optimo Maximo

Zadanie 17. (0–2)

Do tytułów 1–4 przyporządkuj ich autorów. Odpowiedzi wybierz spośród podanych A–E.

1.	Obrona Sokratesa
2.	Wojna peloponeska
3.	Prometeusz skowany
4.	Metamorfozy

A.	Ajschylos
B.	Cyceron
C.	Owidiusz
D.	Platon
E.	Tukidydes

1. ……. **2.** ……. **3.** ……. **4.** ……...

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna zawierająca cztery prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź poprawna zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1.D, 2.E, 3.A, 4.C

Zadanie 21. (0–2)

Wpisz imiona postaci, do których pasują podane charakterystyki A–C.

A. Poeta epoki augustowskiej, przyjaciel Mecenasa, twórca rzymskiej poezji lirycznej.

……..……..

B. Strateg ateński, czołowy polityk okresu demokracji ateńskiej. Zmarł w pierwszych latach wojny peloponeskiej.

……..…….

C. Ostatni cesarz rzymski z dynastii julijsko-klaudyjskiej, przedstawiony przez Henryka Sienkiewicza w *Quo vadis*.

……..……

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.
1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A. Horacy
B. Perykles
C. Neron

Zadanie 23. (0–1)

Obok każdego zdjęcia wpisz nazwę typu budowli, która została na nim przedstawiona.

www.imperiumromanum.pl

A. ……

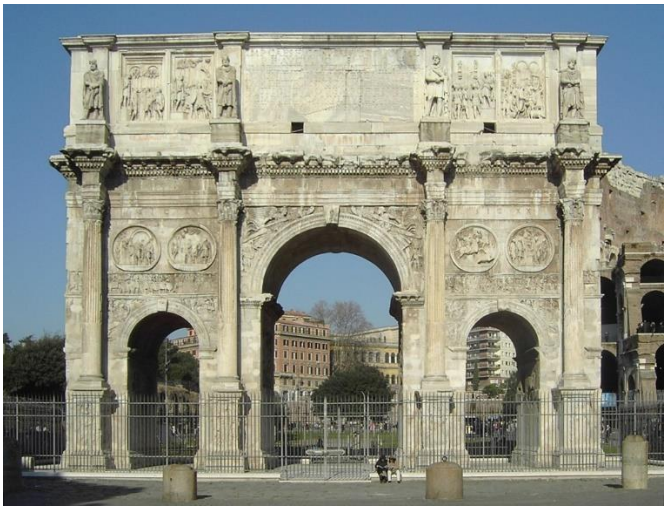

www.wikipedia.org.

B. ……

www.il-[…].it

C. ……

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna zawierająca trzy prawidłowe nazwy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. akwedukt
2. łuk triumfalny
3. amfiteatr

ZADANIA INTERPRETACYJNE

Zadanie 1. (0–5)

Przetłumacz powiedzenie widoczne na ilustracji. Zinterpretuj powiedzenie wyjaśniając jego uniwersalny sens. Wskaż dziedzinę życia, w której to powiedzenie może mieć zastosowanie, i uzasadnij swoje stanowisko.

www.angos.com.pl

Tłumaczenie:

……

……

Interpretacja:

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Zasady oceniania

5 pkt – poprawne rozwiązanie zadania, w tym:
- 1 pkt – poprawne przetłumaczenie dewizy
- 1 pkt – prawidłowa interpretacja dewizy
- 1 pkt – wyjaśnienie uniwersalnego charakteru dewizy
- 1 pkt – wskazanie dziedziny życia, w której podana dewiza może mieć zastosowanie wraz z uzasadnieniem swojego stanowiska
- 1 pkt – spójna forma wypowiedzi i poprawność językowa.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Tłumaczenie: *Więcej znaczy rozum niż siła*.

Interpretacja: Dewiza wskazuje na przewagę wartości intelektualnych / myśli ludzkiej nad rozwiązaniami siłowymi, bazującymi na przemocy. Ta myśl ma charakter uniwersalny, ponieważ odnosi się do różnych dziedzin życia i różnych epok historycznych. Dewiza ma zastosowanie na przykład w odniesieniu do życia społecznego. Przy rozwiązywaniu różnych konfliktów należy przede wszystkim odwoływać się do rozumu, nawet jeśli argument siły wydaje się na krótszą metę skuteczniejszy. Trwałego porozumienia we wspólnocie ludzkiej nie da się zbudować na przemocy.

Zadanie 3. (0–5)

Zinterpretuj przedstawioną na ilustracji scenę. Uwzględnij właściwy kontekst kulturowy. W swojej wypowiedzi podaj mit odnoszący się do tematyki obrazu oraz wyjaśnij uniwersalny przekaz tej sceny.

www.wikioo.org

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Zasady oceniania

5 pkt – poprawne rozwiązanie zadania, w tym:
- 1 pkt – poprawne opisanie sceny wraz z rozpoznaniem kluczowych postaci.
- 1 pkt – rozpoznanie i wskazanie mitu, do którego nawiązuje źródło
- 1 pkt – interpretacja źródła we właściwym kontekście kulturowym
- 1 pkt – wyjaśnienie uniwersalnego przekazu sceny
- 1 pkt – spójna forma wypowiedzi i poprawność językowa.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Scena odnosi się do mitologii greckiej i przedstawia Tytana Prometeusza, przykutego przez Zeusa do skały Kaukazu. Zeus chciał w ten sposób ukarać Prometeusza za nadmierne sprzyjanie ludziom (m.in. za przekazanie im ognia). Prometeusz cierpiał straszliwe męki, ponieważ codziennie zjawiał się sęp, który wyszarpywał mu kawał wątroby – wątroba odrastała, więc cierpienie mogło się powtarzać. Najważniejszym tekstem literackim starożytności, który tę historię opisuje, jest tragedia Ajschylosa *Prometeusz w okowach*. Historia Prometeusza– jego buntu wobec porządku ustanowionego przez Zeusa. jego sprzyjanie ludziom oraz kara, która go za to spotkała – inspirowała twórców różnych epok, zwłaszcza romantyzmu. Posługujemy się w tym kontekście określeniem „prometeizm", które oznacza taką właśnie postawę i jej konsekwencje (cierpienie, które zbuntowany bohater – często utożsamiany z artystą, niemogącym zaakceptować otaczającej go rzeczywistości – bierze na siebie). Z mitologii greckiej wiemy, że doszło potem do pojednania Zeusa z Prometeuszem, ale romantyczni (i nie tylko) poeci czy malarze woleli koncentrować się na Prometeuszu jako cierpiącym buntowniku.

Uchwała Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o informatorach maturalnych od 2023 roku

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KONFERENCJA REKTORÓW AKADEMICKICH SZKÓŁ POLSKICH KRASP

Uchwała
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
oraz
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
z dnia 19 listopada 2020 r.
w sprawie informatorów o egzaminie maturalnym od roku 2022/2023

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich systematycznie i z uwagą obserwują egzamin maturalny, który stanowi podstawowe źródło informacji o poziomie przygotowania kandydatów na studia w polskich uczelniach. W zgodnej opinii obu instytucji przedstawicielskich środowiska akademickiego polski system egzaminacyjny dostarcza w tym zakresie w pełni wiarygodnych i opracowanych na czas danych. Zaufanie do tego systemu przekonująco potwierdziła KRASP wiosną tego roku, deklarując wolę odłożenia rekrutacji do szkół wyższych do czasu, gdy będzie możliwe bezpieczne przeprowadzenie egzaminu maturalnego w roku pandemii.

Drugim, bardzo istotnym zadaniem, które konsekwentne realizuje polski system egzaminacyjny jest wskazywanie za pomocą publikowanych materiałów kierunku rozwoju kształcenia w poszczególnych przedmiotach w stronę umiejętności złożonych, niezbędnych zarówno na studiach, jak i – w coraz większym stopniu – w życiu codziennym.

Ważną rolę w tym procesie odgrywają informatory o egzaminie maturalnym. Z jednej strony wydobywają oraz ilustrują za pomocą zadań najważniejsze wymagania podstawy programowej kształcenia ogólnego. Z drugiej strony, wiarygodnie informują kolejne pokolenia maturzystów o strukturze egzaminu maturalnego oraz o sposobie oceniania ich prac. W naszej opinii, przedłożone do zaopiniowania informatory dobrze realizują te cele.

Środowisko akademickie docenia starania systemu egzaminacyjnego o to, by systematycznie doskonalić swoją pracę i deklaruje dalsze wsparcie merytoryczne tych działań.

prof. dr hab. Zbigniew Marciniak
Przewodniczący Rady Głównej
Nauki i Szkolnictwa Wyższego

prof. dr hab. Inż. Arkadiusz Mężyk
Przewodniczący Konferencji Rektorów
Akademickich Szkół Polskich

EGZAMIN MATURALNY

Język łaciński i kultura antyczna

Z opinii Recenzentów:

Recenzowany przeze mnie tekst jest bardzo dobrze przygotowany merytorycznie i spełnia kryteria stawiane informatorom maturalnym. […]
Wśród najważniejszych zalet chciałbym wymienić:
– bardzo dobre dostosowanie poziomu trudności do treści podstawy programowej;
– zróżnicowanie typów zadań i odpowiednie ich dobranie do treści podstawy programowej;
– w zakresie leksyki – wykorzystanie przede wszystkim słów występujących wysoko na listach frekwencyjnych omawianych w szkole tekstów i tych zawartych w kanonie w podstawie programowej;
– w zakresie gramatyki – sprawdzanie praktycznych umiejętności językowych, a nie posiadania wiedzy metajęzykowej.
– w zakresie zadań do tłumaczenia – wyselekcjonowanie spójnych cząstek narracyjnych, a zarazem na tyle obfitujących w różnorodne zjawiska gramatyczne, by sprawdzić wiedzę i umiejętności uczniów, ale ich nie przerazić, o co łatwo w sytuacji stresu egzaminacyjnego.

dr hab. Rafał Toczko

Otrzymany do recenzji *Informator* oceniam pozytywnie i jednocześnie jestem przekonany, że będzie on stanowił ważną pomoc dla nauczycieli oraz maturzystów, którzy przystąpią do egzaminu z *Języka łacińskiego i kultury antycznej*. Podane w *Informatorze* przykładowe zadania są dobrze przemyślane, posiadają optymalną punktację oraz są zgodne z podstawą programową przedmiotu. Na szczególną uwagę zasługuje dobór tekstów łacińskich, które wykazują spójną i interesującą narrację.

prof. ucz. dr hab. Rafał Rosół

Moja ogólna ocena *Informatora* jest wysoka: został on przygotowany starannie i rzetelnie […]. Pod względem merytorycznym jest zgodny z podstawą programową, z dobrze dobranymi zadaniami.

dr hab. Aleksandra Klęczar

ISBN 978-83-66725-26-3